

Adolesan Dönemi ve Özkiyım Girişimi

Ersoy CİVELEK

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ankara Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hematoloji Onkoloji SUAM, Çocuk Alerji Kliniği, Ankara, Türkiye

Adolesan (Ergenlik); hızlı bir biyolojik, fiziksel gelişimle beraber cinsel ve psikososyal olgunlaşma ile başlayan ve bireyin bağımsızlığını ve sosyal üretkenliğini kazandığı bir dönem olarak tanımlanmaktadır (1). Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımına göre adolesan 10-19 yaşları arasını kapsar (2).

Erkenlik dönemindeki psikososyal olgunlaşma; erken, orta ve geç olarak üç evreye ayrılır. 10-14 yaşlar arasındaki dönem erken ergenlik olarak tanımlanır. Bu dönemin en önemli özelliği puberteyle birlikte ortaya çıkan biyolojik değişikliklere karşı uyum ve baş etme çabalarıdır. 15-17 yaş yaşları arasındaki dönem orta ergenlik olarak tanımlanır. Bu dönemde adolesanlar bedenine alışmaya başlar ve bu dönemde her şeye güçlerinin yettiğine inanabilir ve riskli davranışlarda bulunabilirler. Anne-babadan ayrışma süreci, bağımsızlık-bağımlılık mücadelesi ve bununla birlikte otorite ile çatışma bu dönemde başlayabilir. 18-21 yaş arası geç ergenlik dönemi olup bu dönemde, büyüme ve gelişmenin tamamlanması ile endişeler yatışmış ve ergenliğin başından beri yaşanan duygular, beceriler, özdeşimler harmanlanarak bir kimlik duygusu oluşmuştur (2, 3).

Adolesan döneminde özkiyım girişimi dünyada giderek önemi artan bir halk sağlığı sorunu olarak kabul edilmektedir. Özkiyım davranışı; kişinin kendini öldürmek niyetiyle yaptığı eylemlere denilmektedir ve bu davranışlar özkiyım düşünceleri, girişimleri ve tamamlanmış özkiyımları kapsar. Ergenlerde en sık görülen özkiyım davranışı ilaç ve madde alımıdır (4). Dünyada yılda yaklaşık 800 bin kişi özkiyım sonucu ölmektedir. Özkiyım girişim sayısının; yılda bu sayının yaklaşık 10-20 katı kadar olduğu tahmin edilmektedir. Özkiyım, 10-24 yaş arasındaki ölüm nedenleri arasında ikinci sıradadır (5,6).

Dergimizde yayınlanan Öden Akman A. ve ark. (7) makalesinde, bir yıllık süre içinde (2015-2016), çocuk acil servisine fazla doz ilaç alımıyla özkiyım girişimi ile başvuran toplam 135 olguyu (10-18 yaş) klinik ve demografik veriler ile geriye dönük değerlendirilmiştir. Hastaların çoğunluğunun orta adolesan (14-16 yaş) grubunda ve çoğunluğunun kız cinsiyet olduğu, %12.6'sının daha önce benzer girişim öyküsünün olduğu, 60 olgunun (%44.5) çoklu ilaç aldığı ve neden olarak en sık ailevi sorunlarının olduğu ve sırasıyla analjezikler %48.9, antidepresanlar %28.9, antibiyotikler %20.7 ve diğer ilaçlar ile özkiyım girişiminde bulunduğu saptanmıştır. Bu veriler önceki yıllarda yapılan çalışmalar ile karşılaştırılmış ve bu durumun halen benzer sorunlarla devam ettiği belirtilerek bu veriler ışığında ülkemizde ergenlerde özkiyım girişimlerini erken tanıma ve önleme konularında eylem planlarının geliştirilmesi gerekliliği vurgulanmıştır.

KAYNAKLAR

1. Santrock JW.Ergenlik (14. Basım) (çeviri ed:Siyez ÇM). İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık, 2014.
2. 2019, https://www.who.int/maternal_child_adolescent/adolescence/en/
3. Tüzün Z, Ataman E. Pediatri (1. Basım) (Editör: Murat Yurdakök). Kısım 7/Bölüm 3. Ergen Hastalıkları/Psikososyal Olgunlaşma ve Ailenin Rolü. Güneş Tıp Kitapevi Yayıncılık, 2017;373-77.
4. Çuhadaroğlu F, Akdemir D. Ergenlerde İntihar Davranışı. Katkı Pediatri Dergisi 2013; 1 :97-105.
5. Shain B. Committee on adolescence. Suicide and Suicide Attempts in Adolescents. Pediatrics 2016;138:pii: e20161420.
6. Melonie Heron, Ph.D., Deaths among adolescents aged 15–19 years. National Vital Statistics Reports, Vol.66, No.5, November 27, 2017. <https://www.cdc.gov/nchs/fastats/adolescent-health.htm>
7. Öden Akman A, Yiğit M, Köksal T, Kurt F, Yakut Hİ, Dibek Mısırlıoğlu E. İlaç Alımı ile Özkiyım Girişiminde Bulunan Ergen Yaş Grubunun Değerlendirilmesi. Türkiye Çocuk Hast Derg 2019;1:7-12.